

Verslag studiedag over de situatie van de vrouw in België

Op 8 maart jl. werd door enkele vrouwelijke sociologen onder de auspiciën van de Organisatie voor Vlaamse Sociologen een studiedag georganiseerd over de situatie van de vrouw in België. Uitgangspunt was de vaststelling dat heel wat vrouwelijke sociologen tewerkgesteld zijn in het wetenschappelijk of toegepast wetenschappelijk onderzoek en dat de kennis van de vrouwen omtrent hun eigen situatie opgedaan door onderzoek en ervaring de moeite waard was om samengebundeld te worden. De opzet was om op basis van feitelijke gegevens te komen tot een discussie over de situatie van de vrouw.

Na een algemene inleiding werden de participanten verzocht deel te nemen aan één van de drie discussiegroepen, die gecentreerd waren rond de thema's: vrouw en gezin, vrouw en arbeid, en organiseerbaarheid van de vrouwen.

In de discussiegroepen werden de thema's telkens kort ingeleid door enkele vrouwelijke sociologen. De inleidingen met betrekking tot de eerste twee thema's waren volledig gebaseerd op resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Met betrekking tot het laatste thema is vrijwel nog geen onderzoek voorhanden, hier werd dan ook uitgegaan van theoretische reflectie op het probleem, enig literatuuronderzoek en gesystematiseerde ervaring.

1 — Vrouwenproblemen: inherent aan het bestaande gezinssysteem?

In deze discussiegroep werden gegevens uit vier onderzoeken naar voren gebracht, drie daarvan handelen over een of andere vorm van gezinsonvolledigheid of institutionele gezinsmarginaliteit. De situatie van de ongehuwde moeder werd belicht vanuit een onderzoek over illegitimiteit. Het blijkt dat zowel de wet (juridische discriminaties) als de samenleving (sancties) nog steeds duidelijk als referentiepunt nemen het wettige kind en de gehuwde moeder.

Het probleem van het ongehuwd moeder worden ontstaat meestal doordat de vrouw er niet in geslaagd is van een premaritale of extra-maritale conceptie een wettige geboorte te maken, met andere woorden dat zij er niet in geslaagd is tijdig te huwen.

Vervolgens werd ingegaan op problemen tijdens de echtscheidingsprocedure. De handelingspatronen van man en vrouw bij echtscheiding blijken duidelijk onderscheiden te zijn. De man ziet in de echtscheiding eerder een doel op zich, de vrouw eerder een strategie. Er werd ook ingegaan op de invloed van de rechtbanken op deze handelingspatronen.

Op basis van een literatuurstudie werd een inleiding gehouden over de marginaliteit van weduwen. De weduwen zijn op vele gebieden gedepriveerd. Een deel van haar problemen zouden echter toe te schrijven zijn aan haar vrouw-zijn. In verband met de specifieke problematiek van de weduwe werd onder meer ge-

wezen op het overheersende belang dat in onze samenleving wordt gehecht aan koppelrelaties.

In de laatste uiteenzetting over vormen van kinderopvang werd beklemtoond dat kinderopvang vaak te eenzijdig wordt gezien als een probleem van de buitenhuis werkende vrouw.

Het subsidiëren van bepaalde vormen van kinderopvang en het koppelen van de kosten aan het inkomen werkt discriminatie tussen de populaties van de kinderdagverblijven en de 'onthaalgezinnen' in de hand.

2 — Wegwerparbeidsters gevraagd!

De arbeid van de vrouw werd vanuit drie hoeken bekeken in deze discussiegroep. Voorgesteld werden de resultaten van een onderzoek over loondiscriminatie, een onderzoek over de arbeidssituatie in een typisch vrouwelijke bedrijfstak, en een onderzoek naar de beroepsarbeid van de gehuwde vrouw met kinderen.

De vraag werd gesteld of vingervaarigheid dan wel minder waard is dan fysieke kracht, of vrouwen inderdaad wispelturige arbeidskrachten zijn en hoe voorlopig, of hoe definitief, het buitenshuis werken van de gehuwde vrouw is. Tevens werd de positie van de vrouw in de vakbond en de relevantie van de vrouwenproblematiek in vakbondskringen toegelicht.

Tijdens de discussie werd vooral ingegaan op de mogelijkheid tot werktijdverkorting voor man en vrouw, en op de noodzakelijkheid van een mentaliteitsverandering, ook binnen de gezinnen. Tenslotte werd gediscussieerd over de vraag in welke mate vrouwenarbeid 'emanciperend' werkt.

3 — De organiserbaarheid van de vrouwen: strategische problemen.

Op basis van een literatuurstudie werd een overzicht gegeven van de verschillende probleemdefinities en strategieën in het feminisme. De overige uiteenzettingen berustten meer op gesystematiseerde ervaring. Vrouwelijke sociologen bespraken hun participatie aan een traditionele vrouwenbeweging, een politieke partij, en aan de Pluralistische Aktiegroep voor Gelijkberechtiging.

In de discussie kwam de tegenstelling sterk naar voren tussen de traditionele vrouwenbewegingen en de nieuwe meer emancipatorische groepen. Vooral de inhoud van het begrip emancipatie werd nogal verschillend gedefinieerd.

Ook werd ingegaan op de moeilijke mobilisatie van vrouwen en het geringe effect van vrouwenbewegingen, de moeilijkheid om reële veranderingen teweeg te brengen.

Aan deze studiedag werkten mee: R. M. Bruynooghe, B. Buysse, C. Degheldere, G. Devel, M. Eekhout, A. Ghoo, J. Guillems, R. Herkes, B. Hertogs, T. Jacobs, M. Lembrechts, M. Masui, M. Slingerland, C. Van Kordelaar, C. Van Raemdonck. Verslagen werden mede opgemaakt door M. Matthys en G. Van Istendael. Een dokumentatiemap is beschikbaar (100 BF).

Kontaktadres: Groep Gezinssociologie, Sociologisch Onderzoeksinstituut, E. van Evenstraat 2 B, 3000, Leuven.